

hoci aj tu bolo treba svádzať boje, predovšetkým s Trockým a jeho táborom. Pre boj však Lenin nezabudol na budovanie. Dal tu sovietskemu ľudu program výstavby socializmu a industrializácie krajiny, ukázal, ako previesť individuálne poľnohospodárstvo na kolektívne združstevňovanie.

Osobitne štúdium týchto posledných dvoch období je pre nás nesmierne dôležité. Aj u nás prevzal proletariát moc do svojich rúk, aj my uskutočňujeme industrializáciu krajiny, aj u nás prechádzame v poľnohospodárstve od individuálneho hospodárstva ku kolektívnemu. Aj keď náš vývin má, prirodzene, svoje špecifické črty, v *podstate* ide o ten istý proces. A preto nachádzame v Leninových prácach z týchto dvoch období toľko poučenia, preto nám toľko pomáhajú pochopiť udalosti u nás.

Niekoľko Leninových prác, uvedených vo *Vybraných spisoch*, vyšlo už v slovenskom preklade, mnoho ich však — osobitne kratších — bolo našim ľuďom prístupné iba v origináli v ruštine. Bolo preto veľmi účelné a správne preložiť *Vybrané spisy* do slovenčiny, osobitne pre ich skvelé, prehľadné usporiadanie, ktoré dovoľuje čitateľovi Leninovo dielo aj presne zaradiť do príslušnej politickej situácie.

Vydanie slovenského prekladu Leninových *Vybraných spisov* iste prispeje k tomu, aby bohatstvo Leninových nesmrteľných myšlienok preniklo do nášho myslenia a pripraví pôdu pre hlbšie a širšie štúdium Leninovho diela; čo najskôr totiž začne vychádzať úplný slovenský preklad všetkých Leninových spisov.

St. Felber

J. V. STALIN, SPISY V, VI, VII

S radosťou môžeme konštatovať, že u nás v takom krátkom období vyšly za sebou až tri sväzky *Spisov* J. V. Stalina, ktorého dielo je popri ostatných klasikoch marxizmu-leninizmu najspofahlivejším prameňom revolučnej teórie proletariátu a dokumentom praktických víťazstiev prvého socialistického štátu sveta. Nedocenenými sú hlavne Stalinove teoretické prínosy po smrti V. I. Lenina, lebo ostaly temer jediným zdrojom správnej politickej orientácie boľševickej strany SSSR a ostatných strán Komunistickej internacionály.

*

J. V. STALIN, SPISY V. Vydalo nakladateľstvo Pravda v Bratislave 1952. Strán 435.

Cena viaz. 55 Kčs.

Piaty sväzok zahŕňa v sebe práce z r. 1921 až 1923. Bolo to obdobie obnovy národného hospodárstva po revolučných a intervenčných udalostiach, obdobie hľadania nových foriem sväzku robotníckej triedy a roľníctva v podmienkach Novej ekonomickej politiky (NEP-u), a upevnenia ideovej a organizačnej jednoty strany.

*

Čo sa týka medzinárodnej situácie, za charakteristický moment treba pokladať ten fakt, „že obdobie otvorenej vojny vystriedalo obdobie „mierového“ boja, že nastalo isté vzájomné uznanie a prímerie medzi bojujúcimi silami, medzi Dohodou ako hlavou buržoáznej kontrarevolúcie na jednej strane a Ruskom ako predným oddielom proletárskej revolúcie na druhej strane. Boj ukázal, že (robotníci) ešte nie sme takí silní, aby sme teraz mohli skoncovať s imperializmom. No boj ukázal aj to, že oni (kapitalisti) už nie sú takí silní, aby mohli zadusiť sovietske Rusko.“ Jednako sa buržoázia pomaly spamätáva, uvedomuje si, aký význam má SSSR v svetovom revolučnom boji proletariátu a začína jednak potláčať robotnícke hnutie doma a na druhej strane brojí aj proti Sovietskemu sväzu, rozširuje tu špionážnu službu, ktorej údaje by v prípade novej intervencie boli znamenali veľkú pomoc imperializmu.

Vnútorňú situáciu možno charakterizovať ako boj za zachovanie a upevnenie diktatúry proletariátu v podmienkach hospodárskeho rozvratu. Neobyčajnú dôležitosť nadobudlo vyriešenie nového pomeru medzi robotníckou triedou a roľníkmi, lebo stará forma tohto sväzku, ktorá sa utvorila ešte za revolučných udalostí, už nestačila. „Teraz nejde už o to, aby sme roľníkovi zabezpečili pôdu, ale o to, aby sme roľníkovi zaručili právo slobodne nakladať s výrobkami tejto pôdy. Inak sa nemožno vyhnúť obmedzeniu oševnej plochy, stupňovanému úpadku poľnohospodárstva, ochromeniu dopravy a priemyslu (pre nedostatok chleba), rozkladu armády (pre nedostatok chleba), a ako výsledok toho všetkého nevyhnutnému rozpadu faktického sväzku robotníkov a roľníkov. Sotva treba dokazovať, že isté minimálne zásoby obilia v rukách štátu sú rozhodujúcou vzpruhou v úsilí obnoviť priemysel a udržať sovietsky štát. Kronštadt (jar 1921) bol výstrahou, že stará forma sväzku je prekonaná, že potrebujeme novú, hospodársku formu sväzku, ktorá by zaisťovala hospodárske výhody aj robotníkom, aj roľníkom.

V tom je kľúč pre pochopenie novej hospodárskej politiky.“

Zrušenie povinných dodávok všetkých prebytkov, výkup potravín a surovín Ústredným sväzom spotrebiteľských družstiev, zriadenie Štátnej banky ako orgánu na regulovanie obehu peňazí v krajine a zavedenie zásady hospodárnosti do výrobného procesu podnikov, to boli konkrétne opatrenia potrebné pre uskutočnenie NEP-u.

*

V národnostnej otázke, ako to spomína aj sám s. Stalin na X. sjazde VKS(b), prešlo sa od deklarácií cez administratívne znovuzrodenie Ruska k jej praktickému stavaniu a riešeniu. Išlo hlavne o pomer medzi stranou na jednej strane a pracujúcimi masami a maloburžoáziou autonómnych oblastí a nezávislých republik na strane druhej. S. Stalin sa všetkými silami stavia za tézu slobodného rozvoja neruských národov v rámci Sovietskeho sväzu, v ich vlastnej národnej forme a ostro kritizuje zastaralé chápanie tohto problému. „To je bundovská formulácia: národnostno-kultúrne samourčenie. Dávno sme sa už rozlúčili s hmlistými heslami samourčenia — netreba ich kriesiť.“ Podľa neho teda národnostnú prácu v najširšom, boľševickom smysle slova, nemožno obmedziť len na jej kultúrno-osvetovú časť, ale predsa venovať pozornosť aj hospodárskym a politickým základom tohto procesu, v ktorom majú byť (a aj byly) odstránené akékoľvek rozdiely medzi jednotlivými národnými složkami Sovietskeho sväzu.

*

V článku *O odboroch a práci v nich* polemizuje s. Stalin s Trockým o otázke metódy masovej práce. Je proti jeho vojensko-donucovacej metóde, ktorá sa už vtedy, r. 1921, teda v období likvidácie vojny a obnovy priemyslu nemohla s úspechom používať. Jedine sústavným a vytrvalým presvedčovaním a politickou prevýchovou má sa dosiahnuť somknutosť robotníckej triedy, pozdvihnutie jej iniciatívy a aktivity a upevnenie jej dôvery v sovietsku moc.

Tak isto celá *Organizačná zpráva Ústredného výboru KS(b) R* na XII. sjazde strany je venovaná približne tomuto problému. V prvej časti sa hovorí o masových organizáciách, „ktoré obklopujú stranu, pomocou ktorých strana uskutočňuje vedenie robotníckej triedy a robotnícka trieda sa stáva armádou strany.“

V druhej časti sa zaoberá štátnym aparátom, pomocou ktorého strana uskutočňuje vedenie roľníctva robotníckou triedou.

Tretia časť je venovaná samotnej strane, ktorá ako avantgarda robotníckej triedy smeruje všetky složky štátneho života do jedného súvislého celku. S. Stalin tu hovorí o práci gubernských výborov strany, o otázke ústredných orgánov strany a záverom oceňuje jej jednotu, ktorá umožnila zachovať poriadok a vyhla rozkolu v období takého prevratu, ako bola Nová ekonomická politika. „Nijaká strana na svete, nijaká politická strana by neprežila taký prudký obrat bez zmätku, bez rozkolu, bez toho, žeby zo strannického voza nevypadla tá alebo oná skupina.“

*

Treba sa ešte aspoň v krátkosti zmieniť o dôležitej vnútro politickej udalosti v SSSR, ktorá mala aj ďalekosiahly zahraničný význam. Roku 1922 došlo k utvoreniu Sväzu sovietskych socialistických republik, ktoré vytvorilo takú formu všestrannej vojenskej a hospodárskej spolupráce, ktorá podstatne uľahčila hospodársky a kultúrny vzostup sovietskych republik a urobila z nich baštu proti úkladom medzinárodného kapitalizmu. Sovietsky sväz sa takto stal opäť silnejším a schopnejším. Jeho utvorenie znamenalo aj upevnenie a zaktivizovanie svetového revolučného hnutia proletariátu, lebo tým holy vyvrátené všetky zlomyseľné ohováračky o štátotvornej neschopnosti komunistov.

J. V. STALIN, SPISY VI. Vydalo nakladateľstvo Pravda v Bratislave 1952. Strán 428. Cena viaz. 55 Kčs.

Ako sa už spomína v Predslove, rok 1924 „bol prvým rokom, keď boľševická strana a sovietsky ľud pokračovali vo svojej tvorivej práci na výstavbe socializmu bez V. I. Lenina pod vedením s. Stalina.“ V prejavoch a článkoch obsiahnutých v tomto (VI.) sväzku odráža sa ideový boj proti trockizmu a iným skupinám nepriateľským leninizmu. Ďalšie state sú venované otázkam výstavby strany, jej upevňovaniu a výchove pracujúcich miest a dedín v duchu rodiaceho sa socializmu.

*

Na poli hospodárskej obnovy sa bezpochyby dosiahly veľké úspechy, ale zhubná politika trockistov nedovoľovala úplne využiť všetky možnosti. Trockisti sa snažili v tomto ohľade nanútiť strane takú líniu, podľa ktorej sa mal budovať priemysel na úkor poľnohospodárstva, popritom však veľké podniky mali byť ako nerenta-

bilné likvidované. Je samozrejmé, že sa im nepodarilo uviesť do života tieto úmysly, ale dosiahli aspoň to, že nanútili strane diskusiu, na ktorej sa riešily dva hlavné problémy: jednota strany a revízia Novej ekonomickej politiky (NEP). V referáte na tejto konferencii (v poradí XIII.), ktorá sa konala 16. až 18. januára 1924, podrobil s. Stalin analýze otázky výstavby strany. Zvlášť venuje pozornosť vnútrostrannickej demokracii, o ktorej hovorí, že nie je čosi absolútneho, mimo času a priestoru, ale že závisí jednak od rozvoja hospodárskeho života, od kultúrnej úrovne a rozvoja robotníckej triedy a konečne aj od pokojného mierového rozvoja krajiny.

Kritizujúc Trockého, s. Stalin poukazuje na to, že zavádza v strane dvojakú disciplínu, jednu pre robotníka a jednu pre funkcionárov. Samozrejme, tieto škodlivé, maloburžoázne vplyvy musely byť v strane paralyzované. V záujme jej ďalšej bojovnosti a vodcovskej úlohy bola strana omladzovaná novými zdravými proletárskymi kádrami. O tom s. Stalin hovorí: „...skupiny a frakcie trpieť nemôžeme, strana musí byť jednotná, jednoliata...“. „Prvý a hlavný záver je ten, aby sa strana aj v budúcnosti rozhodne orientovala a zamerala na proletársku složku našej strany, aby sme sťažili a obmedzili prístup neproletárskym živlom, alebo aby sme ho celkom uzavreli a väčšmi otvorili dvere proletárskym živlom.“

Nepriatelia strany a ľudu používali akékoľvek spôsoby na dosiahnutie moci, snažiac sa hlavne zneškodniť učenie Lenina, ktoré uvádzal do života s. Stalin. V prejave Trockizmus či leninizmus? a v predslove Októbrová revolúcia a taktika ruských komunistov sa poukazuje na to, ako sa táto frakcia okrem iného snažila nahovoriť masám bludné údaje o priebehu Veľkej októbrovej revolúcie a získať si tak ich sympatie. Hlavné nebezpečenstvo bolo v tom, „...že trockizmus má vzhľadom na svoj vnútorný obsah všetky vyhliadky stať sa strediskom a shromaždišťom nepriateľských živlov, ktoré sa usilujú oslabiť a rozložiť diktatúru proletariátu.“

„Trockizmus vystupuje teraz preto, aby zhanobil boľševizmus a podkopal jeho základy. Úlohou strany je pochovať trockizmus ako ideový smer.“

Keď sa v máji r. 1924 sišiel XIII. sjazd strany, schválil rezolúcie XIII. konferencie a tým sa bojovnosť a jednota strany značne upevnila. V obsiahlom prejave Organizačná zpráva Ústredného výboru zaoberá sa s. Stalin podrobne stavom masových organizácií, složením členstva strany, jej vedúcich orgánov a výsledkami leninskej výzvy. Upozorňuje na to, že hlavne noví členovia, ktorí prichádzajú do strany, sú nedostatočne teoreticky vzdelaní v politických problémoch. Ďalej venuje pozornosť štátnemu aparátu a kritizuje agitačnú prácu na dedine, ktorá má byť vecná a zameraná na „rozvoj zárodokov kolektívnych hospodárstiev“. Uzáver je skvelou ukážkou stalinskej polemiky, nekompromisnej, ak ide o vec pracujúceho ľudu. S. Stalin konajúc priamo a správne, mohol dôjsť k tomuto potešujúcemu konštatovaniu: „Naša strana rastie, napreduje, učí sa vládnuť, stáva sa orgánom robotníckej triedy, ktorý má nesmiernu autoritu. Leninská výzva je toho priamym dôkazom.“

*

Sovietsky sväz sa nachádzal v kapitalistickom obkolesení a preto jeho predstavitelia nemohli nechať bez povšimnutia dôležitú zahraničnú udalosť, ale v záujme krajiny, jej pokojného rozvoja, museli si uvedomovať ich význam a dosah. S. Stalin už vtedy odhalil reakčnú podstatu fašizmu a poukázal na to, ako ruka v ruke so sociálnou

demokraciou zotročuje pracujúce masy a ohrožuje svetový mier, ktorý bol Sovietskemu sväzu vždy vítaný a v týchto rokoch (1924), nevyhnutne potrebný.

„Po prvé, nie je pravda, že fašizmus je iba bojovou organizáciou buržoázie. Fašizmus nie je len vojensko-technická kategória. Fašizmus je bojová organizácia buržoázie, ktorá sa opiera o aktívnu podporu sociálnej demokracie. Sociálna demokracia je objektívne umiernené krídlo fašizmu. Niet príčin predpokladať, že bojová organizácia buržoázie môže dosiahnuť rozhodujúce úspechy v bojoch alebo v správe krajiny bez aktívnej podpory sociálnej demokracie. Práve tak málo je príčin domnievať sa, že sociálna demokracia môže dosiahnuť rozhodujúce úspechy v bojoch alebo v správe krajiny bez aktívnej podpory bojovej organizácie buržoázie. Tieto organizácie sa nevyučujú, ale sa navzájom dopĺňajú. Nie sú to protinožci, ale dvojčatá. Fašizmus je neoficiálny politický blok týchto dvoch hlavných organizácií, ktorý vznikol v podmienkach povojnovej krízy imperializmu a cieľom ktorého je bojovať proti proletárskej revolúcii. Buržoázia sa bez takéhoto bloku nemôže udržať pri moci. Preto by bolo chybné domnievať sa, že „pacifizmus“ znamená likvidáciu fašizmu. „Pacifizmus“ je v terajšej situácii upevnením fašizmu, pričom sa vyzdvihuje do popredia jeho umiernené, sociálno-demokratické krídlo.“

Vychádzajúc z tejto analýzy, s. Stalin predvída osud strán II. internacionály: „Súčasný „pacifizmus“ znamená, že sa strany II. internacionály priamo alebo nepriamo dostaly k moci. Čo to však znamená, že sa strany II. internacionály dostaly k moci? To znamená, že sa samy nevyhnutne odhalia ako lokaji imperializmu, ako zradcovia proletariátu, lebo vládna prax týchto strán môže mať len jediný výsledok: ich politický bankrot, vzrast rozporov vnútri týchto strán, ich rozklad a rozpad. No rozklad týchto strán vedie k nevyhnutnému rozkladu moci buržoázie, lebo strany II. internacionály sú oporou imperializmu.“

Áká je za tejto situácie úloha komunistov? „Povinnosťou komunistov je nezaostávať za udalosťami a nemilosrdne odhaľovať každý krok, každý akt prisluhovania imperialismu a zrádania proletariátu stranami II. internacionály.“ Každý, kto sledoval pozornejšie udalosti druhej svetovej vojny a má otvorenú hlavu i dnes, musí uznať, že s. Stalin mal úplne pravdu, hoci spomenuté myšlienky boli vyslovené temer pred tridsiatimi rokmi.

*

Niekoľko článkov v VI. sväzku je venované tiež osobe geniálneho s. Lenina, tvorcu prvého socialistického štátu na svete. Bohužiaľ, vznikly pri príležitosti Leninovej smrti, pri jeho nenahraditeľnom odchode z politického života.

Je to hlavne slávnostná prisaha na II. všeruskom sjazde sovietskych, *K Leninovej smrti*, ktorá nás presvedčuje o hlbokoj oddanosti s. Stalina svojmu učiteľovi. Oceňuje vysoko jeho zásluhy o stranu a medzinárodné robotnícke hnutie. V prejave *O Lenini* hovorí podrobnejšie o jeho osobe, charaktere, vynikajúcich politických vlastnostiach a činnosti, ktorá bola úzko spätá s osudmi robotníckej triedy a dáva za vzor jeho zásadovú politiku. V čom spočíval úspech jeho akcií a teoretickej činnosti? V tom, tvrdí s. Stalin, že neustále zdôrazňoval: „...učiť sa od nás, pochopiť smysel ich činnosti, starostlivo študovať praktické skúsenosti z boja nás.“

„Geniálna prezieravosť, schopnosť rýchle postihnúť a odhadnúť vnútorný smysel

blížiacich sa udalostí — to je tá Leninova vlastnosť, ktorá mu pomáhala načrtnúť správnu stratégiu a jasnú líniu postupu pri obratoch revolučného hnutia.“

Roľníckej otázke sú venované dva prejavy: *O naliehavých úlohách strany na dedine* a *O úlohách strany na dedine*.

Všima si hlavne nedostatky strannickej práce, trhliny, ktoré sú tu medzi stranou a roľníckymi masami. Zatiaľ čo v priemyslových strediskách masy nestranníkov sú prameňom sviežich síl pre strannícku prácu, na dedine je to opačne. Tu niet nestranníckeho aktívu roľníckych mäs. Je preto najbližšou úlohou strany na dedine najstí cestu, ktorou by sa aj tu zaistila podpora programu strany. Od toho závisí každý úspech sovietskej moci medzi roľníctvom. „Súdruhovia! Buď takýto aktív utvoríme a tým vyrovnáme postavenie našej strany na dedine s jej postavením v meste, a potom sa nemáme čo báť nijakých otázok, nijakých ťažkostí, alebo takýto aktív ne-utvoríme, a potom bude celá naša práca na dedine pokulhávať na obe nohy. V tom je teraz ťažisko celej našej práce. Bez takéhoto aktívu, ktorý musí byť rozhodne početný a musí sa rozhodne skladať zo skutočných roľníkov, je naša strana na dedine odsúdená na chronickú neúčinnosť.

V druhom článku, na str. 321 dáva s. Stalin aj konkrétny návrh, ako treba pracovať, aby sa dosiahol vytýčený cieľ: „Podľa môjho názoru treba na to predovšetkým oživiť soviety. Treba zapojiť do práce v sovietskych všetko živé, čestné, iniciatívne a uvedomé, najmä bývalých červenoarmejcov, ktorí sú zpmiedzi roľníkov najviac uvedomelí a najviac iniciatívni. Prečo práve do práce v sovietskych? Po prvé preto, lebo soviety sú orgánmi moci a zapojenie pracujúceho roľníctva do správy krajiny je najbližšou úlohou strany. Po druhé preto, lebo soviety sú orgánmi sväzku robotníkov a roľníkov, orgánmi, pomocou ktorých robotníci vedú roľníkov, a vedenie roľníkov robotníkmi potrebujeme teraz viacej ako kedykoľvek predtým. Po tretie preto, lebo v sovietskych sa vypracováva miestny rozpočet a rozpočet je pre roľníctvo životne dôležitou otázkou. A napokon preto, lebo soviety sú najspoľahlivejším barometrom nálad roľníctva a rozhodne treba načúvať hlasu roľníctva.“

*

Osobitnú pozornosť treba nakoniec venovať prednáškam s. Stalina na Sverdlovskej univerzite, nadpísaných *O základoch leninizmu*. Súdruh Stalin predovšetkým definuje leninizmus a určuje jeho historické korene: „Leninizmus vyrástol a sformoval sa za imperializmu, keď rozpory kapitalizmu sa krajne vyhrotily, keď sa proletárska revolúcia stala otázkou bezprostrednej praxe, keď staré obdobie príprav robotníckej triedy na revolúciu vyústilo a prerástlo do nového obdobia priameho útoku na kapitalizmus.“

„Čo je teda leninizmus?

Leninizmus je marxizmus epochy imperializmu a proletárskej revolúcie. Presnejšie: leninizmus je teória a taktika proletárskej revolúcie vôbec, teória a taktika diktatúry proletariátu zvlášť.“

Keďže teda leninizmus je marxizmus novej epochy vývoja kapitalizmu — epochy imperialistickej, je samozrejmé, že aj jeho metóda práce má v sebe čosi nového, čo svojou kvalitou presahuje metódu Marxa a Engelsa. Nepopiera ju však, ale vyrastá z nej a rozvíja ju. „To, čo je obsiahnuté v Leninovej metóde, obsahovalo už v základe Marxovo učenie, ktoré je podľa Marxových slov „v svojej podstate kritické

a revolučné.“ Práve tento kritický a revolučný duch preniká od začiatku až do konca Leninovu metódu. Bolo by však nespravne domnievať sa, že Leninova metóda je prostým obnovením toho, čo vytvoril Marx. V skutočnosti nie je Leninova metóda len obnovením, ale aj konkretizáciou a ďalším rozvinutím kritickej a revolučnej metódy Marxovej, jeho materialistickej dialektiky.“

V ďalšej časti hovorí o význame teórie, ktorá je zovšeobecnením skúseností robotníckeho hnutia, kritizuje oportunistickú teóriu živelnosti a obširne rozoberá otázky teórie proletárskej revolúcie.

V kapitole Diktatúra proletariátu medzi iným zdôrazňuje: „Republika soviетov je teda tou hľadanou a konečne nájdenou politickou formou, v rámci ktorej má byť dovŕšené hospodárske oslobodenie proletariátu, úplné víťazstvo socializmu.“

Roľníckej otázke určuje jej pravé miesto v celom komplexe otázok, ktoré súvisia s víťazstvom socializmu. „Základnou otázkou v leninizme, otázkou, z ktorej leninizmus vychádza, nie je roľnícka otázka, ale otázka diktatúry proletariátu, otázka podmienky jej vybojovania, otázka podmienok jej upevnenia. Roľnícka otázka, ako otázka spojenca proletariátu v jeho boji o moc, je otázkou odvedenou.“

Táto okolnosť ju však vôbec nezbavuje toho závažného, naliehavého významu, aký nesporne má pre proletársku revolúciu.“

Konečne s. Stalin so svojou známou jasnosťou a presnosťou rozoberá národnostnú otázku, stratégiu a taktiku robotníckej triedy a v kapitole Strana poukazuje na to, že Leninova strana nového typu je jedine schopná hrať vodcovskú úlohu v robotníckom hnutí, lebo je to: „... strana bojaschopná, strana revolučná, dosť odvážna, aby viedla proletárov do boja o moc, dosť skúsená, aby sa vedela orientovať v složitých pomeroch revolučnej situácie, a dosť pružná, aby sa vyhla všelijakým úskaliam na ceste k cieľu.“

Bez takejto strany nemožno ani pomyslieť na svrhnutie imperializmu a na vydolytie diktatúry proletariátu.“

J. V. STALIN, SPISY VII. Vydalo nakladateľstvo Pravda v Bratislave 1952. Strán 412.
Cena viaz. 55 Kčs.

V VII. sväzku *Spisov* s. Stalina sú obsiahnuté práce z r. 1925, ktorý prebiehal v znamení dokončievania obnovy národného hospodárstva, rozbitého revolučnými udalosťami a intervenciou. „Sovietska krajina prechádzala k obdobiu socialistickej industrializácie, v znamení ktorej prebiehal XIV. sjazd boľševickej strany. Otázka rázu, perspektív vývinu našej krajiny, osudov socializmu v Sovietskom sväze sa vynorila v tomto čase pred stranou už ako praktická otázka.“ (Predslov.)

Sám s. Stalin v článku *Október, Lenin a perspektívy nášho vývinu* charakterizuje vtedajšiu zahraničnú a vnútropolitickú situáciu takto: „Po prvé, na svete sú dva tábory: tábor kapitalizmu, ktorý sa dočasne stabilizuje, pričom zjavne rastie revolučné hnutie v koloniálnych a závislých krajinách (Čína, Maroko, Sýria atď.), a tábor socializmu, Sovietskeho sväzu, ktorý vo svojom hospodárskom rozvoji rastie a sdrúžuje okolo seba tak robotníkov vyspelých krajín, ako aj utlačané národy koloniálnych a závislých krajín, čo nám umožňuje premeniť krátky „oddych“ na celé obdobie „oddychu“. To je na poli zahraničnej politiky. Po druhé, rast priemyselného a družstevného rozvoja našej krajiny, vzostup materiálneho postavenia robotníkov a roľníkov, nesporné zlepšenie vzájomných vzťahov medzi proletariátom a roľníctvom a

upevnenie autority strany medzi robotníkmi a roľníkmi, čo nám umožňuje rozvíjať socialistickú výstavbu spolu s roľníctvom, pod vedením proletariátu a jeho strany. To je na poli vnútornej politiky.

Je to prevažne front hospodárskej výstavby.

Či sa terajšie obdobie prelomu skončí víťazstvom proletariátu, závisí predovšetkým od úspechov našej výstavby, od úspechov revolučného hnutia na Západe a na Východe, od vývinu rozporov, ktoré rozožierajú kapitalistický svet.“

Z tejto konkrétnej analýzy ďalej vyvodzuje úlohy, ktoré musí strana vyriešiť v záujme socializmu: „Teraz po ôsmich rokoch je našou úlohou na jednej strane somknúť proletariát a chudobné roľníctvo so stredným roľníctvom na podklade pevného sväzku medzi nimi, zabezpečiť vedenie proletariátu v tomto sväzku, zosilniť rozvoj a technickú prestavbu nášho priemyslu, získať miliónové masy roľníctva pre družstevníctvo a tým zabezpečiť víťazstvo socialistického jadra nášho hospodárstva nad prvkami kapitalizmu, a na druhej strane utvoriť sväzok s proletármi všetkých krajín, aby sa pomohlo revolučnému proletariátu v jeho boji za víťazstvo nad kapitalizmom.“

*

Ako vyplýva z horcuvedeného, vážnym problémom pre Sovietsky sväz bolo kapitalistické obkolesenie, ktoré znamenalo stále nebezpečenstvo. V týchto podmienkach nebolo ľahké nájsť správny spôsob postupu, ktorým by sa medzinárodné postavenie SSSR stalo priaznivé pre upevnenie vnútorných pomerov, pre pokojné budovanie socialistickej spoločnosti. Bolo treba ozaj dôkladne dialekticky analyzovať konkrétnu situáciu a uvážiť, aké sú úlohy strany v medzinárodnom revolučnom hnutí a v zahraničnej politike. Čo sa týka prvého, t. j. medzinárodného revolučného hnutia, s. Stalin v referáte Politická zpráva Ústredného výboru na XIV. sjazde VKS(b) v dňoch 18. až 31. decembra 1925 dochádza k týmto uzáverom: „Našou úlohou je predovšetkým zamerať svoju prácu na upevnenie komunistických strán na Západe, aby získaly väčšinu robotníckych mäs. Po druhé, zamerať prácu na zosilnenie boja robotníkov Západu za odborovú jednotu, za upevnenie priateľstva medzi proletariátom nášho Sväzu a proletariátom kapitalistických krajín. Sem patrí aj to putovanie do našej krajiny, o ktorom som hovoril a ktorého význam som charakterizoval. Po tretie, zamerať prácu na upevnenie sväzku medzi proletariátom našej krajiny a oslobodzovacím hnutím utláčaných krajín, lebo tieto krajiny sú našimi spojencami v boji proti imperializmu. A po štvrté, zamerať prácu na upevnenie socialistických prvkov v našej krajine, na ich víťazstvo nad kapitalistickými prvkami, čo má rozhodujúci význam pre zrevolucionizovanie robotníctva všetkých krajín.“

Základom zahraničnej politiky Sovietskeho sväzu bola idea mieru. S. Stalin žiada nadviazať normálne styky s kapitalistickými krajinami, uskutočňovať s nimi výmenu tovarov a orientovať sa v tejto spolupráci hlavne na porazené štáty v minulej, prvej svetovej vojne, ktoré boli najviac ošudené a stály teda v opozícii proti vládnúcim krajinám.

V súvislosti so zahraničnou politikou sa zmieňuje aj o Spoločnosti národov a o vstupe Sovietskeho sväzu do nej: „Práve preto nechceme vstúpiť do Spoločnosti národov, lebo Spoločnosť národov je organizácia, ktorá má maskovať prípravu vojny, lebo keď vstupujeme do Spoločnosti národov, treba si vybrať, ako sa správne vyjadriť

súdrh Litvinov, medzi kladivom a nákovou. Nuž a my nechceme byť ani kladivom pre slabé národy, ani nákovou pre silné národy. Nechceme ani jedno, ani druhé, sme za mier, za odhalenie všetkých krokov, ktoré vedú k vojne, nech by sa prikrývaly hocakými pacifickými zástavkami.“

Preto netreba ešte zvlášť uvádzať argumenty o mierových snahách SSSR. Stalinova reč je jasná a jednoznačná. Sovietsky sväz nepotreboval bojovať vojensky, k svojmu cieľu došiel aj mierovou cestou, pracovnými víťazstvami.

*

V druhej časti svojho referátu na XIV. sjazde strany súdrh Stalin rozoberá problémy vnútornej politiky SSSR.

Už pri VI. sväzku sa spomínalo, ako nesprávne sa dávaly rôzne protileninské frakcie v strane na hospodársku výstavbu krajiny. V záujme štátu, za danej situácie bolo potrebné postaviť národné hospodárstvo na pevné a vlastné nohy, čo sa dalo urobiť len spôsobom, aký navrhoval a neskoršie aj uskutočnil súdrh Stalin. V kapitalistickom obkolesení sa nemohlo spoliehať na nijakú priateľskú pomoc zo zahraničia, musely stačiť vlastné zdroje, potrebné pre tieto podujatia. A práve preto sa nám zdá víťazstvo sovietskeho ľudu také grandiózne a cenné.

Konkrétne mala vyzeráť výstavba novej socialistickej sovietskej spoločnosti, podľa návrhu súdruha Stalina takto: Zaoštalú agrárnu krajinu premeniť na priemyselnú, aby bolo možné vyrábať neobmedzené množstvo výrobných nástrojov, potrebných pre ostatné odvetvia výroby. Zabezpečením rozhodnej prevahy socialistických prvkov v národnom hospodárstve dosiahnuť zvýšenie príjmov, ktoré neplynú z daní, a vytvorením tohto finančného prameňa stať sa nezávislými od kapitalistických susedov.

V poľnohospodárstve zvyšovaním technickej úrovne, mechanizáciou, pestovaním technických kultúr dosiahnuť vyššiu výnosnosť pôdy. Včleniť drobné roľnícke hospodárstva do socialistickej výstavby ich sdružovaním v družstvách a zvýšiť tak kultúrnu úroveň roľníkov.

Tento v krátkosti podaný program stal sa čoskoro skutočnosťou a neskorší vývin udalostí potvrdil správnosť vývodov súdruha Stalina a správnosť línie strany, ktorá sa jeho pôsobením čím ďalej, tým viac dostávala zpod vplyvov trockistov, čo neobyčajne zvyšovalo jej akcieschopnosť. To sa napokon muselo prejavovať všade, v každom odvetví štátneho života.

„Dosiahli sme to, že svojou rozsiahlou budovateľskou prácou, svojim boľševickým náporom na hospodárskom fronte, úspechmi, ktoré sme tu dosiahli, ukázali sme celému svetu, že robotníci, keď vydobyjú moc, vedia nielen biť kapitalizmus, nielen ničiť, ale aj budovať novú spoločnosť, budovať socializmus. Tento výdobytok, to, že sme túto pravdu jasne dokázali — to nám nikto nevezme. Je to najväčší a najťažší výdobytok zo všetkých výdobytkov, ktoré sme doteraz dosiahli. Lebo sme ukázali robotníckej triede Západu a utláčaným národom Východu, že robotníci, ktorí v priebehu dejín vedeli iba pracovať na pánov, kým páni vládli, že títo robotníci, keď vydobyli moc, ukázali sa schopnými spravovať veľkú krajinu, budovať socializmus v najťažších podmienkach.“ Tak hodnotí dosiahnuté úspechy sám súdrh Stalin.

*

Všesväzová komunistická strana boľševikov popri všetkých ťažkostiach, ktoré mala pri riešení vlastných problémov, nezabúdala ani na bratskú pomoc komunistickým stranám v zahraničí, ako to vidieť z prác J. V. Stalina *O perspektívach komunistickej strany Nemecka a o boľševizácii, K medzinárodnej situácii a úlohám komunistických strán, K národnostnej otázke v Juhoslávii a O komunistickej strane Československa*. Boľševizácia bola potrebná hlavne preto, že v komunistickom hnutí mimo hraníc Sovietskeho sväzu začaly vplyvom dočasnej stabilizácie kapitalizmu vznikáť rôzne oportunistické a revizionistické úchylky. Niektorí komunisti nechápali celkovú situáciu a vysvetľovali si dočasnú stabilizáciu ako trvalú, robiac z toho uzávery, že politiku komunistických strán treba prispôbiť buržoázii.

Naopak, poučuje súdruh Stalin. Treba ešte viac zaktivizovať prácu medzi masami, aby sa strana ako najvyššia forma triednej organizácie proletariátu stala ozaj vedúcou složkou v robotníckom hnutí. To sa môže dosiahnuť len tým, že jej činitelia budú dokonale ovládať marxizmus-leninizmus, konkrétne ho uplatňovať v každodennej praxi a overovať si tu správnosť svojho postupu. Strana v svojej činnosti musí bezpodmienečne uplatňovať zásadovitosť, revolucionizovať masy a byť s nimi v úzkom kontakte, učiť sa od nich a pružne reagovať na ich potreby. V práci strany sa ďalej musí uplatňovať sebakritika a kritika, aby sa strana učila na svojich vlastných chybách zlepšovať a vychovávať svoje kádre. Do čela strany sa musia dostať „... najlepšie sily popredných bojovníkov, natoľko oddaných, aby mohli byť ozajstnými predstaviteľmi snáh revolučného proletariátu a natoľko skúsených, aby sa mohli stať skutočnými vodcami proletárskej revolúcie, ktorí sú schopní uplatňovať taktiku a stratégiu leninizmu.“ Zo strany treba vylúčiť všetky rozkladné oportunistické živly, a upevniť tak disciplínu, „ktorá vyrastá z ideovej somknutosti“. Nakoniec treba zaistiť kontrolu smerníc a usnesení, aby sa nestaly len prázdnyimi sľubmi.

Jedine taká strana, ktorá je budovaná na týchto leninsko-stalinských základoch, je boľševickou a teda schopnou byť vodkyňou pracujúcich mas, ako to ukázaly aj naše februárové udalosti.

*

Nakoniec zvlášť podčiarkujeme dôležitosť a aktuálnosť niektorých prác súdruha Stalina, tých, ktoré úzko súvisia s budovaním socializmu v našej vlasti. Ide hlavne o tie, v ktorých rozoberá roľnícku politiku a činnosť strany na dedine. Môžeme povedať, že u nás je analogická situácia a približne tie isté ťažkosti pri budovaní socialistických foriem poľnohospodárskej výroby, aké holi v Sovietskom sväze. Jeho tézy bude treba len konkretizovať a tvorivým spôsobom uplatňovať v našich pomeroch.

J. Martinka

KLEMENT GOTTWALD, SPISY IV. Vydalo nakladateľstvo Pravda v Bratislave 1952.
Strán 368. Cena viac. 55 Kčs.

IV. sväzok *Spisov* s. Klementa Gottwalda obsahuje práce z obdobia od júla 1923 do septembra 1953.

Je to obdobie, v ktorom vrcholila kríza kapitalistického sveta. Buržoázia v celom svete prechádzala k fašistickým metódam — niekde rýchlejšie, niekde pomalšie, podľa